

Та весь розглянутий вище доробок став своєрідним прологом до нової, ще більш великої серії біблійних літографій. Які побачили світ у 1960-му році під загальною назвою «Малюнки до Біблії». Туди входили 25 кольорових і 26 чорно-білих літографій. У монохромних листах проявилось звичайне для художника володіння магією чорного і білого. Зображення здаються оповитими сріблястим сяйвом або захоплюють в бездонні глибини.

У кольорових аркушах, майстер каже святковим і емоційною мовою фарб, що відповідають своєю глибиною і чистотою первозданності образів. Останні (це відноситься і до монохромним листам) не повторюють раніше створені в офортах, навіть в тих випадках, коли художник читає ті ж сторінки Біблії. Ці роботи стали своєрідним фундаментом величезного циклу, над яким художник працював майже все життя [3].

М. Шагал знайшов свою власну неповторний і багато в чому антикласичну образотворчу мову, де елементами дитячої щирості та наїву. Своєю власною художньою мовою висловив ті непорушні теми, до яких не доторкнувся жоден авангардист. Стародавні іудейські писання заблищали новорічним вогнем воскреслого таїнства.

Список використаних джерел:

1. Апчинская Н. Марк Шагал. Портрет художника / Н. Апчинская. – М. : 1995.
2. Апчинская Н. Марк Шагал и Библия / Н. Апчинская [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.m-chagall.ru/library/mark-shagal-i-bibliya.html>
3. Апчинская Н. Библейское Послание Марка Шагала / Н. Апчинская. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ros-vos.net/christian-culture/7/8/2/>
4. Марк Шагал Моя жизнь / М. Шагал. – М. : «Эллис Лак». – 1994.
5. Ільчук Л. Творча спадщина Марка Шагала як міжкультурний феномен / Л. Ільчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.google.com.ua/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://irbis-nbuv.gov.ua>
6. Иллюстрирование Библии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marc-chagall.ru/bible.php>
7. Musee National Message Biblique. Marc Chagall. Nice. Paris, 1973. P. 9–10, 12–13.

Колот Д.С.

студентка,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ОБРАЗИ ТА СИМВОЛИ У П'ЄСІ

«ДІМ БЕРНАРДИ АЛЬБИ» ФЕДЕРІКО ГАРСІА ЛОРКИ

Не можливо не погодитись з словами театрального режисера Тобі Віри Берковичі, яка пише у своїй дисертації під назвою «Свобода в структурі: життя всередині будинку Бернарди Альби»: «Незважаючи на наполягання Ф. Лорки, що Будинок Бернарди Альби є чистим реалізмом, приголомшливі та незвичайні образи і поетичні метафори насичують текст: місяць, що пророкує смерть, жеребець – як нестримна мужність, зелена сукня Адели, що рясніє в світі чорного та білого» [1, с. 8].

Творчість Ф. Лорки відрізняється цікавим поєднанням символіки національного іспанського фольклору з яскравим прийомом європейського модерністського вірша. Деякі персонажі Лорки прийшли з фольклору, зі старої іспанської літератури, наприклад: з «Нумансії» Сервантеса, де діють істоти, що втілюють явища природи і

абстрактні поняття. «Місяць» та «Смерть» беруть участь в долі персонажів, як, наприклад: «Кривавому весіллі», де діють ті самі Місяць і Смерть, яка виступає в образі жебрачки, а образ місяця не оминув і «Дім Бернарди Альби». Доречі, «Дім Бернарди Альби» – це остання закінчена п'єса Лорки, і, мабуть, єдина п'єса автора, де він вказує вік своїх героїв. Вказівка на вік дочок Альби – це зайвий спосіб підкреслити те, що давно настав час видати їх заміж ... Сестрам болісно відчувати, що їх час минає, що вони відцвітають, і все менше стає шансів вийти заміж, і це загострює взаємовідносини між сестрами, роблячи їх нестерпними, і в кінцевому рахунку приводячи до війни сестер всередині стін будинку Бернарди Альби.

У цій п'єсі Лорка обмежує існування своїх персонажів усього до декількох кімнат будинку, обнесеного товстими стінами, які і складають весь сценічний простір, на відміну від попередніх Андалузійських трагедій, де дія часто могла переміщатися зі стін будинку на природу, де відбувалося тимчасове звільнення від щоденного рабства.

Взагалі Лорка виділяється поміж багатьма драматургами саме найбільш виразним і точним баченням кольорової палітри того, що знаходиться на сцені, аж до найменших нюансів – відтінків, насиченості кольору.

У п'єсі «Чудова чоботарка» сусідки юної чоботарки з'являються перед глядачами у сукнях різного кольору (а якщо бути точними, то в червоній, темно-фіолетовій, чорній, зеленій та жовтій), і ці кольори – це, мабуть, єдине, що відрізняє жінок одна від одної – так колір заміщає собою ім'я та особистісні характеристики.

Що стосується білого кольору (символ чистоти і невинності) можемо знайти його в описі будинку: «Біла кімната інтер'єру будинку Бернарди (перша дія)» [4, с. 2], «Біла кімната всередині будинку Бернарди (друга дія)» [4, с. 18], «Чотири злегка синюваті білі стіни внутрішнього двору будинку Бернарди (третя дія)» [4, с. 36]. «Щодо чорного кольору – то це символ трауру і символізує смерть і смуток» – підтвердження словам Мануеля Антоніо Аранго це можемо побачити у п'єсі: «На задньому плані починають заходити плакальниці у великих платках і чорних спідницях. Вони проходять повільно до тих пір, поки не заповнять всю сцену» – (перша дія) [4, с. 5].

Також цікаво згадати, що аналогічне поєднання кольорів вже зустрічалося в останній картині «Кривавого весілля» – «сліпучо-біла кімната, урочиста як церква» [3, с. 46], в якій «дві дівчини в синьому розмотують червоний клубок» ... [3, с. 46].

Зелений колір є символом життя і надії, у «Будинку Бернарди Альби», він, окрім життя, символізує також повстання та прагнення до свободи, тому не дарма Лорка обрав цей колір для сукні Адели – наймолодшої дочки Бернарди. Тому саме зеленій сукні з червоними трояндами в волоссі постає перед нами ця одна з найчарівніших, але і неприборканих героїнь. Це одні з найяскравіших кольорів в палітрі. Але вже у першій дії у відповідь на прохання матері, Адела подає було їй віяло з червоними і зеленими квітами, але у той самий момент натикається на грубий оклик: «Дай мені чорний і навчися поважати пам'ять твого батька» [4, с. 8].

У другій дії Мартирію повідомляє, що: «Нині вночі не могла заснути від спеки» [4, с. 19]; разом з тим ми розуміємо, що безсоння мучило її швидше через бажання простежити за молодшою сестрою і Пепе Римлянином. Наступна слідом за цим сцена Адель і Понсе, літня економка радить Аделі потерпіти, почекати відповідний момент, приводячи «вагомні доводи» на свою користь: «хто тобі сказав, що ти ніколи не зможеш вийти за нього? Твоя сестра Ангустиас – жінка квола. Вона і перших пологів не витримає. Немолода, боки вузькі – ось згадай моє слово, помре» [4, с. 23]. На що Адела пристрасно заявляє: «Пізно. Я вся як у вогні горю і, щоб загасити цей вогонь, не тільки через тебе, прислугу, але і через матір рідну переступлю» [4, с. 24].

Вогонь – не тільки зовні, але і всередині, це невгамована пристрасть, яка рветься назовні. І цей вогонь можна загасити лише водою. Вода повторяється кілька разів по всій роботі, але в цьому випадку має різне значення в залежності від того, що вони хочуть виразити. з одного боку стояча вода є символом смерті, тоді як вода, що рухається, символізує життя (кажуть, що в місті немає річок, крім свердловин і мостів, з яких Бернарда каже, що вода отруєна).

Окрім того, вода є спасінням від терзаючої героїнь жаги до життя і це також має в п'єсі велике значення. Тут потрібно відзначити традиційну для поезії, та й для драматургії Лорки подвійність сприйняття води – з одного боку як дарувальниці життя (Йерма, героїня однойменної трагедії, каже, що «діти приходять як дощ»), з іншого – як гнітючої, що зачаровує сили й віднімає життя. Наприклад: колодязь, два рази згаданий у «Бернарді Альбі» – це символ заточеною в камінь природної стихії, де і вода тому стає «мертвою».

І перше з цих згадувань – саме в цьому контексті. Лаючись, гостей, які щойно пішли, Бернарда називає проклятими людьми: «в проклятому селищі, де навіть річки немає і вода в колодязях така зелена, що п'єш і боїшся, хоч як би неотруїтися» [4, с. 7].

Друге – коли Марія Хосефа, божевільна мати Бернарди, відправляється на прогулянку, та наказує Служниці спостерігати, щоб до колодязя не підходила: «Не про те мова. Колодязь близько до паркану. Сусідки можуть її в віконце побачити» [4, с. 6].

Тростина є символом тиранічної влади та авторитарного правління. У багатьох діях ви можете помітити, як Бернарда не випускає своєї тростини, таким чином стає зрозуміло, хто має владу у п'єсі і каже про те, що всі мають прислухатися до неї. У певний момент п'єси, в якій Адела розбиває тростину, автор намагається відобразити бунтівність Адели, що таким чином порушує тиранію Бернарди.

Кожне ім'я у творі також має своє значення, відповідно до його почуттів і способу поведінки: ім'я Бернарда дослідники перекладають як – сильний і відважний ведмідь; Ангустії – як впливає з ім'я, відображає нещасну людину; Магдалина- невтішна, сльозлива; Амелія- людина «без меду»; Понція – ім'я, придбане Понтієм Пілатом; Марія Хосефа, союз між іменами батьків Ісуса і, нарешті, Адела – означає шляхетний характер.

Кінь – це найбільш часто використовуваний символ, і він багато разів повторюється в п'єсі. В основному кінь – це спосіб символізувати сексуальне бажання, загалом пригнічене; також свободу і навіть силу, розв'язану природою – в цьому випадку на відміну від дочок, які є ув'язненими в будинку матері. Це підтверджує і Мануель Антоніо Аранго у своїй книзі «Символ і символіка у творчості Федеріко Гарсія Лорки»: «Кінь, який асоціюється з персонажем Пепе Римлянином, є символом домінування і представляє, відповідно до ситуації, любовну пристрасть, інстинкт, лібідо, що виходить з контролю, смерть» [1].

Отже, беручи до уваги ці дані, буде набагато легше зрозуміти хід історії, так як «Будинок Бернарди Альби» дає цікавий образ жінок середнього класу, які живуть у невеликому містечку, в суспільстві, де панують чоловіки в Іспанії в 1930-х роках.

Список використаних джерел:

1. Аранго М. А. Л. Символ і символіка у творчості Федеріко Гарсія Лорки / М. А. Л. Аранго / Друкована книга. – 1998. – 266 с.
2. Берковичі Т. В. Свобода в структурі: життя всередині будинку Бернарди Альби / Т. В. Берковичі. – 2011. – 61 с. – [Електронний ресурс] – Режим перегляду : <http://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1699&context=theses>
3. Лорка Г. Криваве весілля / Г. Лорка // Художня література. – 1986. – 54 с.
4. Лорка Г. Дім Бернарди Альби / Г. Лорка // Художня література. – 1986. – 51 с.